

Marta Nowak

DOŚWIADCZENIE ZAWODOWE OSÓB STUDIUJĄCYCH NA KIERUNKACH STUDIÓW ZWIĄZANYCH Z RACHUNKOWOŚCIĄ. ANALIZA WYNIKÓW BADAŃ EMPIRYCZNYCH

JOB EXPERIENCE OF PERSONS STUDYING AT ACCOUNTING-RELATED SPECIALIZATIONS. ANALYSIS OF EMPIRICAL STUDY

Katedra Controllingu, Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
ul. Komandorska 118/120, 53-345 Wrocław, e-mail: marta.nowak@ue.wroc.pl

Summary. The paper treats of work experience of persons studying accounting-related specializations. Presented considerations are based on the empirical study. The presented research is based on the data gathered in the academic years 2007/2008 – 2011/2012 at the Wrocław University of Economics.

Słowa kluczowe: doświadczenie zawodowe, formy pracy, studenci.

Keywords: students, work experience, work forms.

WSTĘP

Zarówno pracodawcy, jak i studenci oraz absolwenci szkół wyższych do szczególnych kompetencji zawodowych zaliczają doświadczenie zawodowe i umiejętności praktyczne. W wypadku dokonywanych przez studentów ocen studiów ekonomicznych zazwyczaj jako jedno z głównych kryteriów są przyjmowane możliwości nabycia umiejętności praktycznych. Często studenci brak przedmiotów praktycznych uznają za istotny mankament (Kędzierska 2011) lub jako uwagi do jakości kształcenia podają małą przydatność praktyczną przekazywanej wiedzy lub zbyt małą liczbę ćwiczeń, czyli formy nastawionej na zajęcia praktyczne (Borowiec 2011). Należy jednak zauważyć, iż wiele umiejętności praktycznych kształci się w szczególności podczas pracy, przy czym nie są to tylko umiejętności specjalistyczne, ale także ogólne, takie jak np. umiejętność organizacji pracy. Umiejętności takie może wykształcać doświadczenie pracy w ogóle, niekoniecznie wykonywanej w określonej formie (np. na zasadzie pracy na cały etat w miejscu pracy) i niekoniecznie ukierunkowanej na wykonywanie czynności specjalistycznych.

Celem artykułu jest wieloprzekrojowa analiza doświadczenia zawodowego studentów kierunków i specjalizacji związanych z rachunkowością. Hipotezy badawcze są następujące:

1. Studentów zaocznych charakteryzuje większe doświadczenie zawodowe niż studentów dziennych.
2. Studenci studiów magisterskich (drugi stopień studiów) mają większe doświadczenie zawodowe niż studenci studiów licencjackich.

3. Mężczyźni częściej niż kobiety podejmują pracę podczas studiów.
4. Kobiety częściej podejmują pracę w ramach wolontariatu.
5. Popularność poszczególnych form pracy wśród studentów zmieniała się w czasie ze względu na uwarunkowania otoczenia gospodarczego i prawnego.

MATERIAŁ I METODY

Omówione w niniejszym artykule zagadnienia zostały przeanalizowane na podstawie przeprowadzonych badań empirycznych. Były one realizowane przez wiele lat metodą ankietową wśród studentów studiów ekonomicznych na Uniwersytecie Ekonomicznym we Wrocławiu, a wcześniej – w Akademii Ekonomicznej im. Oskara Langego.

WYNIKI I DYSKUSJA

Charakterystyka badanej grupy

Przebadano łącznie 516 osób studiujących na Uniwersytecie Ekonomicznym we Wrocławiu, z czego 21% stanowili mężczyźni, a 79% – kobiety. Ogólną charakterystykę wszystkich badanych prezentuje tabela 1.

Tabela 1. Charakterystyka respondentów

Płeć	Liczba badanych osób	Badane osoby, %
Mężczyźni	106	21
Kobiety	410	79
Razem	516	100

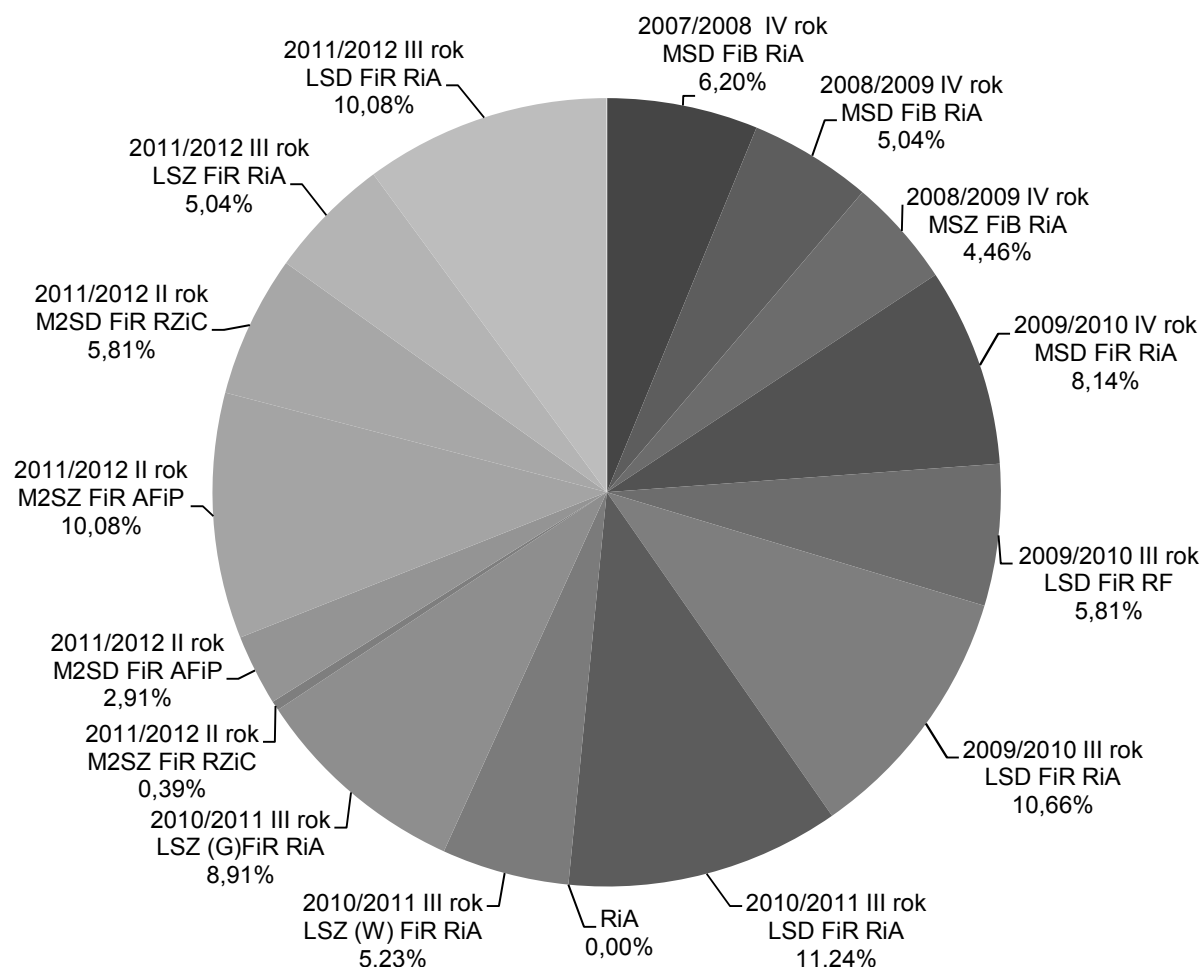
Źródło: opracowanie własne.

Studenci kształcili się na kierunkach związanych z rachunkowością. W latach 2007/2008 oraz 2008/2009 był to kierunek finanse i bankowość (specjalności związane z rachunkowością), a od roku akademickiego 2009/2010 do 2011/2012 kierunek finanse i rachunkowość (różne specjalności). Szczegółowo ukazano to na wykresie (rys. 1).

W latach 2007–2012 przebadano w sumie 516 osób, w tym 410 kobiet (tj. 79,5%) oraz 106 mężczyzn (tj. 20,5%). Szczegółowe informacje na temat próby badawczej w poszczególnych latach akademickich przedstawiono w tabeli 2.

Przebadani studenci należeli do trzech różnych grup, jeśli chodzi o poziom studiów – kształcili się na jednolitych studiach magisterskich, studiach licencjackich (studia pierwszego stopnia) oraz studiach magisterskich (studia drugiego stopnia). Studiowali na dwóch różnych formach studiów – studiach dziennych (stacjonarnych) oraz studiach zaocznych (niestacjonarnych). Część osób kształcących się na studiach niestacjonarnych studiowała we Wrocławiu, a część – w Ośrodku Zamiejscowym w Głogowie (por. tabela 3).

Wśród wszystkich respondentów 123 osoby studiowały na jednolitych studiach magisterskich, 294 – na studiach licencjackich, a 99 na studiach magisterskich (drugiego stopnia). W każdej badanej grupie dominowały kobiety. Ich udział wahał się w granicach 76–85%. Wśród respondentów 340 osób studiowało w trybie stacjonarnym, a 176 – niestacjonarnym. W tych badanych grupach również dominowały kobiety. Stanowiły one 76% i 85% respondentów.

Rys. 1. Charakterystyka badanych osób w ujęciu procentowym – kierunek studiów, specjalizacja, rok, forma i poziom studiów

Objaśnienia do schematu:

MSD – magisterskie studia dzienne (jednolite);

MSZ – magisterskie studia zaoczne (jednolite);

LSD – licencjackie studia dzienne (studia pierwszego stopnia);

LSZ – licencjackie studia zaoczne (studia pierwszego stopnia);

(W) – studia we Wrocławiu;

(G) – studia w salach dydaktycznych Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, znajdujących się w ośrodku zamiejscowym w Głogowie;

M2SD – studia magisterskie drugiego stopnia dzienne;

M2SZ – studia magisterskie drugiego stopnia zaoczne;

FiB – kierunek finanse i bankowość;

FiR – kierunek finanse i rachunkowość;

RiA – specjalność rachunkowość i auditing;

RF – specjalność rynki finansowe;

RZiC – specjalność rachunkowość zarządcza i controlling;

AFiP – specjalność audyt finansowy i podatkowy.

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 2. Charakterystyka osób badanych w poszczególnych latach akademickich (okres 2007–2012)

Rok akademicki	Mężczyźni		Kobiety		Razem	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%
2007/2008	5	16	27	84	32	100
2008/2009	8	16	41	84	49	100
2009/2010	38	30	89	70	127	100
2010/2011	25	19	106	81	131	100
2011/2012	30	17	147	83	177	100

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 3. Charakterystyka respondentów ze względu na poziom oraz formę studiów

Badane kryterium	Mężczyźni		Kobiety		Razem	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Poziom studiów						
Jednolite studia magisterskie	20	16	103	84	123	100
Studia licencjackie (I stopnia)	71	24	223	76	294	100
Studia magisterskie (II stopnia)	15	15	84	85	99	100
Forma studiów						
Studia stacjonarne (dzienne)	80	24	260	76	340	100
Studia niestacjonarne (zaoczne)	26	15	150	85	176	100

Źródło: opracowanie własne.

Pytanie badawcze i wyniki badań

Badane osoby odpowiadały na pytanie, czy podejmowały kiedykolwiek określoną pracę. Do wyboru miały następujące możliwości:

- praca w pełnym wymiarze godzin;
- praca na pół etatu;
- praca na umowę-zlecenie;
- praca sezonowa;
- wolontariat;
- żadna;
- inna forma pracy.

Pytanie o inną formę pracy miało charakter otwarty z możliwością doprecyzowania jej charakteru. Wyniki badań przedstawiono w tabelach 4–14.

Wśród badanych w roku akademickim 2007/2008 (tabela 4) najwięcej miało doświadczenie związane z pracą na umowę-zlecenie i pracą sezonową – było to 63% badanych. Doświadczenie w pracy na umowę-zlecenie miało 100% badanych mężczyzn oraz 56% badanych kobiet, natomiast w pracy sezonowej – 40% badanych mężczyzn oraz 67% kobiet. Kolejny co do popularności był wolontariat. Tę formę zadeklarowało 34% respondentów, w tym 40% mężczyzn i 33% kobiet. Po 13% respondentów zadeklarowało pracę w pełnym wymiarze godzin, (w tym 80% mężczyzn i żadna z kobiet), pracę na pół etatu (40% mężczyzn i 7% kobiet) oraz inne doświadczenia zawodowe (w tym 20% mężczyzn, 11% kobiet). 3% respondentów nie miało żadnych doświadczeń zawodowych – były to wyłącznie kobiety (4%).

Tabela 4. Doświadczenie zawodowe respondentów badanych w roku akademickim 2007/2008

Forma pracy	Osoby ogółem		Kobiety		Mężczyźni	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Pełny wymiar	4	13	0	0	4	80
Pół etatu	4	13	2	7	2	40
Umowa-zlecenie	20	63	15	56	5	100
Praca sezonowa	20	63	18	67	2	40
Wolontariat	11	34	9	33	2	40
Żadna	1	3	1	4	0	0
Inne	4	13	3	11	1	20
Jakiegolwiek doświadczenie zawodowe	31	97	26	96	5	100

Źródło: opracowanie własne.

Wśród osób badanych w roku akademickim 2008/2009 (tabela 5) najpopularniejszą formą zatrudnienia była umowa-zlecenie (51% ogółu badanych, 50% mężczyzn, 51% kobiet), następnie kolejno:

- praca sezonowa (49% ogółu, 49% kobiet, 50% mężczyzn);
 - praca w pełnym wymiarze godzin (47% ogółu respondentów, 88% mężczyzn, 39% kobiet);
 - praca na pół etatu (22% ogółu badanych, 22% kobiet, 25% mężczyzn);
 - wolontariat (14% ogółu, 15% kobiet, 13% mężczyzn);
 - inne sposoby zatrudnienia (14% ogółu, 15% kobiet, 13% mężczyzn);
- Żadnej pracy nigdy nie wykonywało 6% respondentów (same kobiety – 7%).

Tabela 5. Doświadczenie zawodowe respondentów badanych w roku akademickim 2008/2009

Forma pracy	Osoby ogółem		Kobiety		Mężczyźni	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Pełny wymiar	23	47	16	39	7	88
Pół etatu	11	22	9	22	2	25
Umowa-zlecenie	25	51	21	51	4	50
Praca sezonowa	24	49	20	49	4	50
Wolontariat	7	14	6	15	1	13
Żadna	3	6	3	7	0	0
Inne	7	14	6	15	1	13
Jakiegolwiek doświadczenie zawodowe	46	94	38	93	8	100

Źródło: opracowanie własne.

Wśród osób badanych w roku 2009/2010 (tabela 6) najwięcej (62%) pracowało na umowę-zlecenie, w tym 74% mężczyzn oraz 57% kobiet. 60% respondentów miało doświadczenie pracy sezonowej, w tym 65% kobiet oraz 47% mężczyzn. Kolejny co do liczby wskazań był wolontariat (27% ogółu respondentów, 29% mężczyzn oraz 29% kobiet). Następnie wskazywano na inne doświadczenia zawodowe (23% ogółu respondentów, 29% mężczyzn i 20% kobiet). 16% osób badanych w roku 2009/2010 pracowało w pełnym wymiarze godzin, w tym 21% mężczyzn i 13% kobiet. Najrzadziej wskazywana była praca na pół etatu (13% ogółu, 13% mężczyzn, 12% kobiet). Brak doświadczenia zawodowego deklarowało 6% respondentów (7% kobiet, 5% mężczyzn).

Tabela 6. Doświadczenie zawodowe respondentów badanych w roku akademickim 2009/2010

Forma pracy	Osoby ogółem		Kobiety		Mężczyźni	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Pełny wymiar	20	16	12	13	8	21
Pół etatu	16	13	11	12	5	13
Umowa-zlecenie	79	62	51	57	28	74
Praca sezonowa	76	60	58	65	18	47
Wolontariat	34	27	23	26	11	29
Żadna	8	6	6	7	2	5
Inne	29	23	18	20	11	29
Jakiegolwiek doświadczenie zawodowe	119	94	83	93	36	95

Źródło: opracowanie własne.

W roku 2010/2011 (tabela 7) najwięcej respondentów (57%) deklarowało pracę na umowę-zlecenie (w tym 56% kobiet oraz 64% mężczyzn), następnie – pracę w pełnym wymiarze godzin (47% ogółu badanych, 47% kobiet, 44% mężczyzn) i pracę sezonową (33% badanych, 30% kobiet, 44% mężczyzn). Kolejną wskazywaną pozycją były inne formy pracy (24% ogółu respondentów, 26% kobiet, 16% mężczyzn). Po 11% badanych wskazało wolontariat (9% kobiet, 20% mężczyzn) oraz pracę na pół etatu (11% kobiet, 8% mężczyzn). Żadnych doświadczeń zawodowych nie miało 4% badanych (16% mężczyzn i 1% kobiet).

Tabela 7. Doświadczenie zawodowe respondentów badanych w roku akademickim 2010/2011

Forma pracy	Osoby ogółem		Kobiety		Mężczyźni	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Pełny wymiar	61	47	50	47	11	44
Pół etatu	14	11	12	11	2	8
Umowa-zlecenie	75	57	59	56	16	64
Praca sezonowa	43	33	32	30	11	44
Wolontariat	15	11	10	9	5	20
Żadna	5	4	1	1	4	16
Inne	32	24	28	26	4	16
Jakiegolwiek doświadczenie zawodowe	126	96	105	99	21	84

Źródło: opracowanie własne.

Wśród badanych w roku akademickim 2011/2012 (tabela 8) najczęściej wymienianą formą pracy była praca na umowę-zlecenie, wskazana przez 60% respondentów, przez 59% kobiet oraz 67% mężczyzn. Kolejną co do liczby wskazań była praca w pełnym wymiarze godzin (49% ogółu badanych, w tym 50% kobiet oraz 43% mężczyzn), a następnie – praca sezonowa (46% ogółu respondentów, 46% kobiet oraz 50% mężczyzn). Kolejny co do liczby wskazań był wolontariat (20% ogółu respondentów, 20% kobiet oraz 23% mężczyzn). Następnie wymieniono inne formy pracy (19% badanych, 16% kobiet, 30% mężczyzn) oraz pracę na pół etatu (15% ogółu respondentów, 16% kobiet i 10% mężczyzn). Żadnych doświadczeń zawodowych nie miało 4% ogółu badanych, 4% badanych kobiet i 3% badanych mężczyzn.

Tabela 8. Doświadczenie zawodowe respondentów badanych w roku akademickim 2011/2012

Forma pracy	Osoby ogółem		Kobiety		Mężczyźni	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Pełny wymiar	87	49	74	50	13	43
Pół etatu	26	15	23	16	3	10
Umowa-zlecenie	107	60	87	59	20	67
Praca sezonowa	82	46	67	46	15	50
Wolontariat	36	20	29	20	7	23
Żadna	7	4	6	4	1	3
Inne	33	19	24	16	9	30
Jakiegolwiek doświadczenie zawodowe	170	96	141	96	29	97

Źródło: opracowanie własne.

Wśród osób studiujących na jednolitych studiach magisterskich (tabela 9) najwięcej wskazań dotyczyło pracy na umowę-zlecenie (60% ogółu badanych, 57% kobiet, 75% mężczyzn). Kolejną była praca sezonowa (54% ogółu badanych, 56% kobiet, 45% mężczyzn). Następnie wymieniane były: praca w pełnym wymiarze godzin (26% badanych, 20% kobiet i 55% mężczyzn), wolontariat (24% badanych, 25% kobiet, 20% mężczyzn), praca na pół etatu (19% badanych, 17% kobiet, 25% mężczyzn) oraz inne formy pracy (14% badanych, 13% kobiet, 20% mężczyzn). Z ogółu badanych 7% nie wykonywało żadnej pracy. Taką opcję zaznaczyło wyłącznie 8% kobiet.

Tabela 9. Doświadczenie zawodowe respondentów studiujących na jednolitych studiach magisterskich

Forma pracy	Osoby ogółem		Kobiety		Mężczyźni	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Pełny wymiar	32	26	21	20	11	55
Pół etatu	23	19	18	17	5	25
Umowa-zlecenie	74	60	59	57	15	75
Praca sezonowa	67	54	58	56	9	45
Wolontariat	30	24	26	25	4	20
Żadna	8	7	8	8	0	0
Inne	17	14	13	13	4	20
Jakiegolwiek doświadczenie zawodowe	115	93	95	92	20	100

Źródło: opracowanie własne.

Wśród osób kształcących się na studiach licencjackich (tabela 10) doświadczenie zawodowe miało 96% osób. Jakąkolwiek formę pracy zadeklarowało 97% kobiet oraz 90% mężczyzn. Najpopularniejsza była praca w ramach umowy-zlecenia – podejmowało ją 58% osób studiujących na pierwszym stopniu studiów, w tym 56% badanych kobiet oraz 66% mężczyzn.

Tabela 10. Doświadczenie zawodowe respondentów kształcących się na studiach pierwszego stopnia (licencjackich)

Forma pracy	Osoby ogółem		Kobiety		Mężczyźni	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Pełny wymiar	109	37	84	38	25	35
Pół etatu	29	10	22	10	7	10
Umowa-zlecenie	171	58	124	56	47	66
Praca sezonowa	136	46	103	46	33	46
Wolontariat	55	19	37	17	18	25
Żadna	13	4	6	3	7	10
Inne	69	23	52	23	17	24
Jakiegokolwiek doświadczenie zawodowe	281	96	217	97	64	90

Źródło: opracowanie własne.

Wśród respondentów kształcących się na studiach drugiego stopnia magisterskich (tabela 11) doświadczenie zawodowe ma 97% respondentów – pracuje bądź pracowało 100% mężczyzn i 96% kobiet. Najwięcej osób (62%) pracuje bądź pracowało na umowę-zlecenie (60% kobiet, 73% mężczyzn), następnie w kolejności: w pełnym wymiarze godzin (55% ogółu badanych, 56% kobiet i 47% mężczyzn), sezonowo (42% ogółu badanych, 40% kobiet, 53% mężczyzn). Mniej popularne były praca na pół etatu (19% ogółu badanych, 20% kobiet, 13% mężczyzn), inne rodzaje pracy (19% ogółu badanych, 17% kobiet, 33% mężczyzn) oraz wolontariat (18% ogółu badanych, 17% kobiet, 27% mężczyzn).

Tabela 11. Doświadczenie zawodowe respondentów kształcących się na studiach drugiego stopnia (magisterskich)

Forma pracy	Osoby ogółem		Kobiety		Mężczyźni	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%
W pełnym wymiarze	54	55	47	56	7	47
Pół etatu	19	19	17	20	2	13
Umowa-zlecenie	61	62	50	60	11	73
Praca sezonowa	42	42	34	40	8	53
Wolontariat	18	18	14	17	4	27
Żadna	3	3	3	4	0	0
Inne	19	19	14	17	5	33
Jakiegokolwiek doświadczenie zawodowe	96	97	81	96	15	100

Źródło: opracowanie własne.

Wśród osób studiujących w trybie dziennym (tabela 12) doświadczenie pracy miało 94% badanych, w tym 94% kobiet oraz 91% mężczyzn. Najpopularniejszymi formami były praca na umowę-zlecenie (62% ogółu badanych, 60% kobiet oraz 69% mężczyzn) oraz praca sezonowa (61% ogółu badanych, 64% kobiet, 50% mężczyzn). Następną w kolejności była praca w ramach wolontariatu (1/4 badanych, 25% kobiet, 25% mężczyzn). 21% badanych wskazało na inne formy pracy, wśród kobiet było to 18% grupy, wśród mężczyzn – 29%. Następną formą doświadczenia zawodowego była praca w pełnym wymiarze godzin (17% ogółu badanych,

15% kobiet, 26% mężczyzn). Najmniej popularna była praca na pół etatu (wykonywało ją 12% badanych, 15% kobiet i 26% mężczyzn).

Tabela 12. Doświadczenie zawodowe respondentów studiujących w trybie dziennym

Forma pracy	Osoby ogółem		Kobiety		Mężczyźni	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Pełny wymiar	59	17	38	15	21	26
Pół etatu	41	12	31	12	10	13
Umowa-zlecenie	210	62	155	60	55	69
Praca sezonowa	206	61	166	64	40	50
Wolontariat	86	25	64	25	22	28
Żadna	22	6	15	6	7	9
Inne	71	21	48	18	23	29
Jakiegolwiek doświadczenie zawodowe	318	94	245	94	73	91

Źródło: opracowanie własne.

Wśród studentów zaocznych (tabela 13) doświadczenie zawodowe miało 99% badanych, w tym 99% kobiet oraz wszyscy badani mężczyźni. Aż 77% badanych pracowało w pełnym wymiarze godzin, w tym doświadczenie takie miało 76% kobiet oraz 85% mężczyzn. Prace na umowę-zlecenie wykonywało 55% badanych, w tym 17% badanych kobiet oraz 69% badanych mężczyzn. Doświadczenie pracy sezonowej miało 19% mężczyzn oraz 69% kobiet. Inne formy zatrudnienia podejmowało 19% badanych (21% kobiet, 12% mężczyzn), na pół etatu pracowało 17% studentów zaocznych, w tym 17% kobiet i 16% mężczyzn. Najmniej popularny był wolontariat – wskazało go 10% studentów studiów niestacjonarnych, w tym 9% kobiet oraz 13% mężczyzn.

Tabela 13. Doświadczenie zawodowe respondentów studiujących w trybie zaocznym

Forma pracy	Osoby ogółem		Kobiety		Mężczyźni	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Pełny wymiar	136	77	114	76	22	85
Pół etatu	30	17	26	17	4	15
Umowa-zlecenie	96	55	78	52	18	69
Praca sezonowa	39	22	29	19	10	38
Wolontariat	17	10	13	9	4	15
Żadna	2	1	2	1	0	0
Inne	34	19	31	21	3	12
Jakiegolwiek doświadczenie zawodowe	174	99	148	99	26	100

Źródło: opracowanie własne.

Wśród badanych studentów (tabela 14) 95% osób podejmowało przynajmniej jedną z wymienianych form pracy, 5% nie miało zaś żadnego doświadczenia zawodowego, w tym wśród kobiet doświadczenie zawodowe miało 96% badanych, wśród mężczyzn zaś – 93% badanych. Najbardziej popularną formą aktywności zawodowej była praca na umowę-zlecenie. Wykonywało ją 59% badanych. Na umowę-zlecenie pracowało 57% badanych kobiet oraz 69% badanych mężczyzn. Kolejną co do częstości wskazań była praca sezonowa wykonywana przez 47% respondentów. Sezonowo pracowało 48% badanych kobiet oraz 47% badanych mężczyzn. Trzecią co do ilości wskazań była praca na pełny etat. Doświadczenie pracy w pełnym wymiarze godzin miało 37% badanych kobiet i 41% badanych mężczyzn.

Wśród badanych 20% miało doświadczenie w pracy wolontariackiej, 20% badanych wskazało także inne formy doświadczenia zawodowego. W ramach wolontariatu pracowało 19% kobiet oraz 25% mężczyzn. Inne formy pracy podejmowało 19% kobiet i 25% mężczyzn. Ponadto 14% badanych zadeklarowało pracę na pół etatu, przy czym wskazało na nią 14% kobiet oraz 13% mężczyzn.

Tabela 14. Doświadczenie zawodowe respondentów – wyniki zbiorcze

Forma pracy	Osoby ogółem		Kobiety		Mężczyźni	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%
Pełny wymiar	195	38	152	37	43	41
Pół etatu	71	14	57	14	14	13
Umowa-zlecenie	306	59	233	57	73	69
Praca sezonowa	245	47	195	48	50	47
Wolontariat	103	20	77	19	26	25
Żadna	24	5	17	4	7	7
Inne	105	20	79	19	26	25
Jakiegolwiek doświadczenie zawodowe	492	95	393	96	99	93

Źródło: opracowanie własne.

PODSUMOWANIE

Hipotezy badawcze postawione na początku niniejszego artykułu zweryfikowano następująco:

Potwierdzono hipotezę 1, zgodnie z którą studentów zaocznych cechuje większe doświadczenie zawodowe niż studentów dziennych. Doświadczenie zawodowe miało 94% studentów dziennych i aż 99% studentów zaocznych, w tym wszyscy mężczyźni studiujący na studiach niestacjonarnych. Ponadto 77% studentów zaocznych pracowało lub pracuje na pełny etat, a studentów dziennych tylko 17%.

Hipotezę 2, według której studentów studiów magisterskich (drugi stopień studiów) charakteryzuje większe doświadczenie zawodowe niż studentów studiów licencjackich, zweryfikowano częściowo pozytywnie. Więcej osób studiujących na drugim stopniu studiów w porównaniu ze studiującymi na pierwszym stopniu miało jakiegolwiek doświadczenie zawodowe, jednakże jest to różnica mało istotna (1%). Natomiast zdecydowanie większy odsetek (55%) studentów studiów drugiego stopnia w stosunku do studentów studiów pierwszego stopnia (37%) miał doświadczenie pracy w pełnym wymiarze godzin.

Odrzucono hipotezę 3, która zakłada, że mężczyźni częściej podejmują pracę podczas studiów niż kobiety. Wśród badanych więcej kobiet niż mężczyzn miało doświadczenie zawodowe. Żadnej pracy nie wykonywało 7% mężczyzn i 4% kobiet, natomiast większy odsetek mężczyzn (41%) niż kobiet (37%) pracował w pełnym wymiarze godzin.

Hipotezę 4, zgodnie z którą kobiety częściej podejmują pracę w ramach wolontariatu, zweryfikowano negatywnie. Wolontariat zadeklarowało 25% mężczyzn i 19% kobiet.

Hipotezę 5, według której popularność poszczególnych form pracy wśród studentów zmienia się w czasie ze względu na uwarunkowania otoczenia gospodarczego i prawnego, zweryfikowano negatywnie. Liczba osób z doświadczeniem zawodowym w badanych latach była podobna (najmniejszy odsetek – 94%, a największy – 97%). Odsetek osób deklarujących pracę w okre-

ślonej formie zmieniał się, jednakże zmiany te można określić jako przypadkowe i niewykazujące trendu.

Należy ponadto dodać, iż osoby zaznaczające odpowiedź „inne” najczęściej doprecyzowały, że chodzi im o praktyki studenckie.

PIŚMIENNICTWO

Borowiec L. 2011. Ocena jakości kształcenia na specjalności: rachunkowość i controlling na podstawie badań ankietowych. *Folia Pomer. Univ. Technol. Stetin., Ser. Oeconomica* 287(63), 7–22.

Kędzierska I. 2011. Studia ekonomiczne w ocenie studentów i absolwentów kierunków ekonomicznych. *Folia Pomer. Univ. Technol. Stetin., Ser. Oeconomica* 287(63), 81–90.